

Hembygdsnytt

Museet Kvarnvikens Kvarn och Såg

Vintern 2010-2011

God Jul och gott nytt år

Önskar föreningen till alla medlemmar

Några ord från föreningens ordförande

Under 2010 har vi äntligen lyckats med något som vi jobbat för i många år. Vi har fått en fungerande toalett för våra besökare i kvarnen. Tack vare ett bidrag från Riksantikvarieämbetet på 50.000:- så kunde vi påbörja arbetet under sommaren. Föreningen har även skjutit till med en del pengar. Toaletten blev klar lagom till kvarndagen den 12:e september.

Den toalett som vi nu kan använda är byggd som en handikapptoalett, även om det ännu saknas en del saker för handikappanpassning, men detta ska vi komplettera med så snart ekonomin tillåter.

Det finns även utrymme för en toalett till, som redan är halvfärdig. Vi kommer att fortsätta arbetet med den så snart vi har pengar till det.

Arbetet med den havrekross som vi fick bidrag för 2009, har legat nere under 2010 på grund av arbetet med toaletten, som vi ansåg vara viktigare. Vi kommer nu att fortsätta arbetet med havrekrossen.

Under 2010 har vi haft 2 kvarndagar för allmänheten, 23 maj och 12 september. Vi har även haft mindre visningar för olika grupper.

Inför nästa år har vi nu möjligheten att ha kaféet öppet lite oftare, även när vi inte har kvarndag, eftersom vi nu har en toalett i kvarnen.

Vill du vara med och hjälpa till i föreningen? Kanske du vill vara med på kvarndagarna eller hjälpa till med andra saker i kvarnen? Kanske du vill vara med i styrelsearbetet? I så fall får du gärna höra av dej till någon i styrelsen. Enklaste sättet är att skicka ett mail via hemsidan,

www.kvarnvikensmuseum.se, eller prata med oss på nästa kvarndag.

På årsmötet i mars i år så beslutades det att vi skulle höja årsavgiften i föreningen till 120:-, mot tidigare 100:-. Detta beror på ökade portoavgifter mm. Det är många år sedan vi höjde senast. Årsavgiften gäller även för familjemedlemmar, men skriv i så fall även namn på familjemedlemmarna när ni betalar, så vi vet hur många medlemmar vi är. Detta är viktigt när vi ska söka bidrag från olika håll.

Björn Mellström, ordförande

Sågen i Kvarnviken Berättat av Sven Mellström

Jag tänkte berätta lite om sågen i Kvarnviken. När vi kom till Kvarnviken, jag och min pappa, så var sågen i ganska dåligt skick. Remmarna var gamla och dåliga och klingan var väldigt dålig och med liten diameter. Men vi sågade en del åt traktens bönder, bland annat åt Råcksta Gård var det ganska mycket sågning. Vi sågade långa slanor som de hade till stängsel för korna. Det var inte gårdsgårdar utan man stängde med kluvna slanor. Det var skapliga travar som vi sågade.

Några år senare kom Stockholms Stads parkavdelning och ville ha sågat. De hade en hel del träd som de hade tagit bort ur parker och de ville ha dem sågade till virke som användes i så kallade snöstaket. Det var låga staket som talade om att innanför staketet fick man inte ploga, för då kanske man rev upp gräsmattan. Dimensionerna var väl 2*2 tum och 1,5*3 tum.

Jag minns inte om jag gjorde militärtjänst eller om jag hade jobb åt kommunen då med plogning och pappa var sjuk. Han hade blivit opererad för cancer och det hade spritt sig till lungorna så han var ganska dålig, så han orkade inte såga. Då engagerade vi Lennart Olsson, en skolkamrat till mig. Han var snickare och han kom hit och sågade. Även min kusin Oskar i Tuve Kvarn var här en vår och sågade åt Råcksta Gård.

Vi hade en liten traktor som pappa hade byggt av gamla bildelar. Den gick på gengas då eftersom det fortfarande var ransonering på bränsle efter kriget. Vi brukade använda den till att hämta timmer. Jag minns en gång att vi hämtade timmer på Lambarön. Det var en fastighetsägare där som skulle bygga till sitt hus och hade mycket stora träd på tomten som han ville ha sågade. Vi körde ner med traktorn på isen vid Kanaan och skulle köra till Lambarön, det hade varit kallt som sjutton den vintern. Vi trodde att det skulle vara bra is men vi märkte när vi kom ut att isen inte var så bra. Så vi vände och körde på vägen istället bort till Kalvudden där det en plogad väg på isen över till Lambarön. Där körde vi över och lastade och åkte sedan landsvägen tillbaka. Jag minns inte riktigt om vi körde tillbaka virket sedan, men jag tror att de hämtade virket med båt på våren.

Sågen var inte i något vidare skick men vid ett tillfälle så köpte vi ett lass timmer som låg uppe i Vällingby. När Vällingby byggdes så var det mycket träd som fälldes. Det var ett väldigt lass timmer som vi sågade, det var innan pappa blev allt för sjuk. Vi stabbade upp virket och sålde det sedan till Fredells Trä ute i Nacka. Vi fick väl lite betalt för virket men klingan var dålig, det blev ojämna dimensioner, det kunde vara en tum i ena änden och två tum

i andra. Det var ingen bra kvalitet på virket så vi fick inte så bra betalt.

Sedan sågade jag lite virke när jag köpte en gammal båt. Jag fick en ekstock som jag sågade bordläggningvirke av och bytte lite bord i botten. Båten hette Björn och var en gammal fiskebåt. Jag gjorde även en relingskant i ek som jag hade sågat i sågen.

Sedan låg sågen i ide i många år tills vi fick ett anslag från Länsstyrelsens kulturenhet för att rusta upp sågen. Björn har gjort ett stort jobb så sågen är i fint skick i dag. Vi har även en ny klinga men den går inte riktigt bra den heller, vet inte riktigt vad det beror på. Sedan har vi lite problem med drivremmar som vill slira men det går att såga, i alla fall för att visa lite för allmänheten hur det går till.

Sven Mellström står på kvarnbron ovanför sågen, 1940-talet

Kungens jakthundar Berättat av Sen Mellström

Jag var faktiskt lite kunglig hovleverantör när jag var mjölnare i Kvarnviken. Det var så att Gustav V som bodde på Drottningholm var väldigt jaktintresserad och jagade mycket, bland annat på Lovö. Han hade en jägmästare, hovjägmästare Råberg som bodde straxt söder om slottet i en stuga. Där hade han en hundgård med kungens jakthundar. De här jakthundarna skulle ha mat och till det malde jag säd. Det var väldigt noga med vad det var för säd. Det skulle vara en viss procent svarthavre, en viss procent vete och jag tror att det var lite korn också. Den här blandningen ordnade hovjägmästaren själv och så kom det en av kungens bilar hit med ett par säckar i bakluckan som skulle malas. Det var väldigt noga med att det skulle vara väldigt finmalet så att hundarna skulle tycka om det. Det här hände väl ett par gånger om året.

Det var ju så att hundarna inte skulle äta kött utan de skulle äta bland annat säd så att de skulle vara riktigt hungriga på kött när det var dags att jaga.

Hovjägmästaren ringde då och sade: Det här är hovjägmästare Råberg på Drottningholms Kungsgård och jag skulle vilja ha lite malet. Han var så väldigt grammatikalisk. Jag var väl även ut någon gång med några säckar till hans hundgård. Vi hade en liten traktor med en kärra som vi hade att köra mjöl och säd med. I början gick traktorn på gengas, det var ju krig och elände, men senare körde vi på fotogen.

Jag hade en vän på Lovö, Lasse Bergman på Barkarby Gård. Lasse och jag var lika gamla och vi kände varandra genom att jag malde åt Barkarby Gård. Han kom hit med

häst och vagn med stora lass ibland. Lasse berättade att när han var mycket ung pojke så brukade han och några andra pojkar vara drevkarlar åt Gustav V i jakter på Lovö. En gång hade han träffat kungen och då hade kungen sagt att du ska få en bild av mig och så hade Lasse fått en tvåkrona. Det här var ju redan före kriget så en tvåkrona för en liten pojke, det var ju mycket pengar. Så det var nog väldigt uppskattat. Jag minns även hur man här i Kvarnviken kunde höra signaler och tutningar från Lovö när de hade sina jakter. Det var väl mest på hösten förstås.

Kvarnviken i slutet av 1940-talet. Per-Erik och Sven Mellström med hunden Buck står bredvid traktorn, som drivs med gas. Utmed kvarnväggen växer tomatplantor.

Julgranen utanför kvarnen

Glöm inte att betala medlemsavgiften för 2011. Plusgirokonto: 487 18 35-7, årsavgift 120:-. Inbetalningskort medföljer tidningen. Om du har bytt adress, glöm inte att meddela föreningen din nya adress.

